

Авторска справка на приносните страни на образователната и научната дейност

на

доц. д.н. Андреана Ефтимова

представени за участие в конкурса за професор
в научната специалност 3.5. Обществени комуникации и информационни
науки – медиен език и стил, обявен от СУ „Св. Климент Охридски“
в Държавен вестник, бр. 44 от 29.05.2018 г.

Page | 1

Научна дейност

Списъкът на научните ми изяви от началото на академичната ми кариера
наброява **9 книги (7 монографии и 2 асоциативни речника** – български и
славянски, издадени у нас и в чужбина в съавторство с наши и чуждестранни
учени); **3 глави от книги; 18 учебника и учебни помагала; 155 статии и**
студии (56 статии в научни списания, 8 статии в поредици, 91 статии в
сборници); **108 доклада и лекции** на наши и
чуждестранни научни форуми (Португалия,
Франция, Полша, Чехия, Гърция, Румъния, Русия,
Унгария и др.) ; **14 научно-изследователски и**
образователни проекта, на 5 от които съм била
ръководител, а 7 от тях са по европейски или други
чуждестранни фондове; около **50 научно-**
популярни изяви в медиите за популяризиране на
резултатите от изследователската ми работа.

Обща характеристика

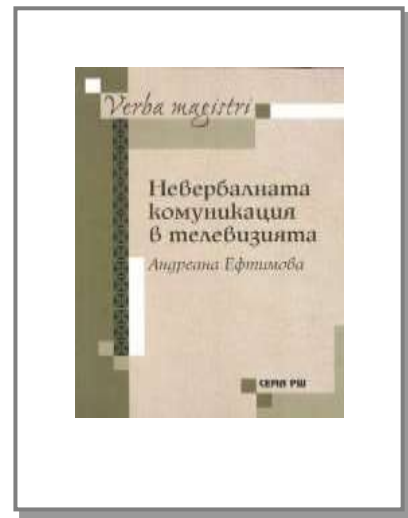
Темите, по които съм работила, са в интердисциплинарните научни полета на
медиалингвистиката и медиастилистиката (проблемите на журналистическото
есе, на евфемизацията и дисфемизацията на медийната реч, на езика на
политическата коректност и езика на омразата, медиатизирането на
политическата реч и ефектите от него, на граматичните и стилистичните норми
и изменението им под влиянието на медийните практики и др.), на
текстолингвистиката и стилистиката на текста (проблемите на медиатекста, на
аргументативния тип текстове и в частност на аргументативното есе, на
журналистическото есе и др.), на психо- и социолнгвистиката (асоциативни
експерименти и речници, невербалната комуникация в медиите, обучението по
български език в роден и чужд контекст и др.).

Оценката на резултатите от научната ми дейност и активност се проектира в
около **245 забелязани цитирания** в престижни наши и чуждестранни научни
списания, сборници и монографии (повечето от които индексирани в
международни бази данни), в **3 отличия** - (1) Грамота за социално значим труд
от конкурса за високи научни постижения на Съюза на учените за 2013 г.,
присъдена за три монографии; (2) Почетна награда на електронното научно

списание „Медиите на 21. век“ за 2012-2013 г. за теоретико-приложни приноси в областта на медиазнанието, комуникациите, връзките с обществеността, рекламата и книгоиздаването; (3) Грамота от Катедрата по съвременен български език към Филологическия факултет при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ за редовно участие и принос в научните конференции по книжовно-разговорна реч и устна комуникация. С ръкописа „Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs езика на омразата“ съм спечелила конкурса „Помощ за книгата“ към Министерството на културата, август 2016 г., благодарение на което монографията ми беше издадена в изд. „Просвета“.

Научни степени

През 2000 г. защитих **образователната и научна степен „доктор“** по направление 2.0. Филология, специалност 05.04.11 Общо и сравнително езикознание (психолингвистика) с дисертационен труд на тема: „Невербални средства в публицистичните телевизионни предавания“.

През 2016 г. защитих **научната степен „доктор на науките“** в професионалното направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – медиен език и стил) с дисертационен труд на тема: „Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs езика на омразата“.

Преподавателска дейност

Работила съм 14 години (до 2010 г.) във Факултета по славянски филологии при СУ „Св. Климент Охридски“ (8 години като хоноруван преподавател и 6 години като щатен преподавател, като в него съм защитила образователната и научна степен „доктор“ (2000 г.), била съм асистент, старши асистент и главен асистент). От 2011 г. в последните 7 години съм преподавател във Факултета по журналистика и масова комуникация при СУ „Св. Климент Охридски“, като в него съм заемала позициите главен асистент и доцент (от 2012 г.), както и съм защитила научната степен „доктор на науките“ (2016 г.).

Във ФЖМК съм разработила 12 лекционни курса за три бакалавърски и четири магистърски програми във Факултета, както и 1 лекционен курс за една магистърска програма на ФСлФ. Подготвила съм и два лекционни курса за нова магистърска програма на катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“.

Темите на учебните ми програми обхващат проблемите на медийния език и стил, на езиковите норми и кодификация, на стилистиката, на езиковите политики в медиите, на невербалната комуникация в медиите, във връзките с обществеността и в мултикултурното общуване и обучение.

Заедно с проф. Веселина Вълканова подготвих идейния проект за нова магистърска програма „Традиционно и дигитално публикуване“, която е одобрена от АС за стартиране през следващата учебна 2018/2019 г. Определена съм от Катедрения и Факултетния съвет за неин ръководител.

В последните 7 години съм научен ръководител на около 50 дипломни работи на бакалаври и магистри по теми, свързани с областите на образованието им – журналистика, връзки с обществеността и книгоиздаване. Под мое ръководство 7 студенти са участвали с изследователски доклади по темите на медийния език и стил в национални и международни научни форуми – в Четиринадесетата национална научна конференция за студенти и докторанти „Словото – (не)възможната мисия“, проведена се на 17 и 18 май 2012 г. в Дома на учените - гр. Пловдив; в Националните филологически четения за студенти и докторанти, организирани от Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, провели се на 11 май 2013 г. в ЮЗУ- Благоевград; в Актуалните научни изследвания по случай Деня на народните будители, Институт по славянски филологии, провели се на 29 октомври 2013 г. в Ягелонския университет, Краков, Полша; в Седемнадесетата национална научна конференция за бакалаври, магистри и докторанти „Словото - традиции и модерност“, проведена се на 21-22 май 2015 в Дома на учените – гр. Пловдив. В резултат от тези участия **докладите на студенти** на ФЖМК са наградени с **първа награда** (на Александрина Георгиева за доклада „Минало и настояще на тоталитарния регистър“, Благоевград, 2013), **трета награда** (на Радина Теодосиева за доклада й „Транскипцията на чужди собствени имена в българските книги – мисията невъзможна“, Пловдив, 2012), **поощрителна награда** (на Радина Начева в секцията за бакалаври за доклада й „Езиково-стилни особености на един вид политическо говорене в медиите“, Пловдив, 2015). Отново под мое научно ръководство студенти са участвали в международен проект „Книжовен език vs. субстандарт в общуването“ по Интензивни практики на програма „Еразъм“, организиран от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ (в първия етап - Любомира Маркова Петева, студентка от специалността „Журналистика“, II курс, Радина Теодосиева Теодосиева, студентка от специалността „Книгоиздаване“, II курс, и Кристине Василева, студентка от специалността „Книгоиздаване“, II курс; и във втория етап - Анна Миладинова, студентка от специалността „Връзки с обществеността“, I курс, и Симона Здравева, студентка от специалността „Журналистика“, I курс), както и в проекти под мое ръководство по ФНИ на СУ – „Акомодация на медийното

поведение: типология на журналистическите регистри“ (2013, Александрина Георгиева и Радина Теодосиева), „Медиалингвистиката – потенциал на научното направление и популяризирането му“ (2017, Анна Миладинова). Заедно със свои студенти участвам почти всяка година в инициативата на предаването „За думите“ по програма „Христо Ботев“ на БНР за дискусия по темата „Думите на годината“.

Научен ръководител съм на **4-ма докторанти**. Двама от тях успешно защитиха своите дисертации, а други двама са в процес на обучение. Докторантите ми участват в проекти, осъществени под мое научно ръководство, и в други научни проекти на ЮЗУ- Благоевград, Шуменския университет. От участието си в научни конференции докторантката ми Ива Добромирова Иванова получи **втора** (ЮЗУ, Благоевград, 2017) и **трета награда** (ЮЗУ, Благоевград, 2016) за високо качество на представено научно изследване.

Редакторска и рецензентска работа

Член съм на международните редакторски научни съвети на две индексирани списания: (1) на най-старото полско академично списание за социални, психологически, политически, лингвистични, правни, икономически, технологични, организационни и професионални аспекти на масовата комуникация и в частност на пресата, радиото, телевизията и други медии, журналистиката, рекламата, пропагандата и публичното мнение в миналото и в настоящето на Изследователски център на пресата, Факултета по мениджмънт и социална комуникация, Ягелонския университет в Краков, Полша - **„Zeszyty Prasoznawcze“ (Media Research Issues)** (ISSN 0555-0025; e-ISSN 2299-6362); (2) на електронното научно издание за анализи, изследвания и критика на медиите, връзките с обществеността и рекламата, което получи Плакет на СБЖ за Електронната библиотека на сп. „Медиите на 21-ви век“ в категория „Награда за журналистически електронен сайт“ на Годишните награди за 2016 г. на Съюза на българските журналисти - сп. **„Newmedia21.eu. Медиите на 21. век“** (ISSN 1314-3794).

Основател и главен редактор съм на електронно списание за научни изследвания по медиен език – **„Медии и език“** (ISSN 2535-0587), създадено по мой научен проект към ФНИ на СУ „Св. Климент Охридски“.

Редактор съм още на сборник и книга.

Научен рецензент съм на 5 научни монографии на колеги от Медицинския университет – Варна, ЮЗУ „Неофит Рилски“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, издадени в университетски издателства. Рецензирала съм и 8 научни статии за престижни научни издания като Годишника на ФЖМК, сп. „Съпоставително езиковедие“ при ФСлФ, Journal of Slavic Languages (Seoul, South Korea). Имам 31 рецензии за книги, сборници и учебници в престижни периодични научни издания у нас и в чужбина.

Автор съм на 23 рецензии и становища в научни журита за придобиване на академични звания и присъждане на научни степени и за предварителни обсъждания на дисертационни трудове в различни университети – СУ „Св. Климент Охридски“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, ШУ „Еп. Константин Преславски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, УНИБИТ, НБУ. Била съм председател на 4 научни журита по присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Рецензирала съм 7 проекта по различни програми.

Участие в национални и международни научни организации и мрежи, комисии и университетски органи за управление

Член съм на Международната асоциация по приложна психолингвистика (ISAPL) от 1997 г., на Международното социолингвистическо дружество (INSOLISO) от 2001 г., на Филологическата секция на Съюза на учените (СУБ) от 2010 г., на Академията за образователни иновации (АОИ) (от 2010 г.), на Съюза на българските журналисти (СБЖ) от 2013 г., на Медиалингвистичната комисия при Международния комитет на славистите (Санкт-Петербург) от 2017 г.

Била съм член на Факултетската комисия за оценяване на проекти по ФНИ при СУ „Св. Климент Охридски“ за учебната 2012-2013 г. Член съм на комисии за прием на докторанти и за докторантски изпити, на кандидатстудентски комисии за прием на бакалаври и магистри, на държавната комисия за защити на дипломни работи към катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“, на комисии в конкурси за академични дръжности и др.

Член съм на ФС на ФЖМК (от 2011 г. до днес), на Общото събрание на СУ „Св. Климент Охридски“ (2015-2019), на ЦИК при Общото събрание на СУ „Св. Климент Охридски“ (2015-2019), на Избирателната комисия на ФЖМК (от ноември 2017-2019), на Мандатната комисия на ФЖМК (2015-2019).

Резюмета и приноси на публикациите, участващи в конкурса

В конкурса участвам с публикации, различни от участвалите в конкурса за присъждането на академичното звание „доцент“ през 2012 г. и от тези, въз основа на които съм изготвила дисертационния си труд за получаване на научната степен „доктор на науките“ през 2016 г. Обемът на научната продукция, представена за оценка в настоящия конкурс за професор, е: 1 монография, 1 учебник, 20 научни студии и статии (10 пилотни публикации от тях са влезли в трансформиран и обогатен вид в монографията, участваща в конкурса) в България, Русия и Чехия, 33 научни доклада и лекции на наши и чуждестранни форуми (България, Чехия, Русия, Унгария, Полша), 14 рецензии в научни издания

за монографии, сборници и учебници и участия в 10 национални и международни проекта. Статиите са в реферирани и индексирани издания. (В извадката за конкурса не включвам 7 статии в сборници под печат, които са по тематиката на конкурса.) Всички публикации са по темата на конкурса и участват в обособяването, конципирането и развиването на едно все още недоизследвано и динамично поле в обществените комуникации – полето на медиалингвистиката и медиастилистиката. Хронологично те са публикувани след 2012 г., когато съм избрана за доцент, и не са участвали както в конкурса за академичната длъжност „доцент“, така и в текста, въз основа на който ми е присъдена научната степен „доктор на науките“.

Резюмета и приноси на публикациите, представени в конкурса:

**МОНОГРАФИЯ. ЕФТИМОВА,
АНДРЕАНА. Регистри в
журналистическия дискурс.** София:
Университетско издателство „Св. Климент
Охридски“, 2018, 244 с. ISBN: 978-954-07-
4401-8

Резюме. Монографията „Регистри в журналистическия дискурс“ е в обем 244 страници и разглежда едно неполучило до този момент еднозначен прием и задълбочено изследване у нас понятие, каквото е регистърът. В първата глава се търси място на понятието *регистър* в системата от лингвистични и прагматични понятия, утвърдени в българската научна практика, а именно *стил, социолект, диалект, жанр*. Търси се компромисна дефиниция на по-често стилът е много по-устойчив на конкретните ситуации по-голям и абстрактен репертоар от езикови средства, д-смесица от влиянието на конкретни ситуационни факто-средства за изразяване на различни по рода си социални взаимоотношения. Описанието и анализът на регистрите могат да станат само въз основа на редица критерии и конструирането на сложен класификационен модел. Изхождайки от въприетото в социалингвистиката определение за термина *регистър* като специфичен лексикален и граматически подбор, правен от говорещия в зависимост от ситуационния контекст, участниците в комуникацията и функциите на езика в дискурса, в монографията се приемат следните постановки за регистъра:

- Регистърът е по-тясно понятие от стила, но се осъществява в рамките на стила или „броди“ между повече стилове, а и жанрове.

- Регистърът е смесица от влиянието на конкретни ситуационни фактори и конкретни езикови средства за изразяване на различни по рода си социални и личностни взаимоотношения.

- Броят на регистрите е по-голям от броя на стиловете.

Прегледът на типологиите на регистрите и разграничаването на журналистическите регистри води до съставянето на аналитична рамка на регистрите – ситуационна и лингвистична. Въз основа на англоезични и авторски изследвания аналитичната рамка се конструира, като ситуационните характеристики на общуването корелират с вербални и невербални особености, чието присъствие и разпространение в текстовете очертава спецификите на регистрите и причините за избора на техните наименования. Предлагат се и наименования на регистрите според доминиращите ситуационни фактори. Типологията на регистрите, която се формулира въз основа на връзката на вербалните и невербалните средства със ситуационните характеристики на общуването, остава отворена за допълване и доуточнения.

Втората част от текста предлага тестване на аналитичната рамка на ситуационните и лингвистичните особености, формиращи някои от регистрите в журналистически текстове. Методите за анализ на вербалните и невербалните средства, съставляващи регистрите, се различават заради различните доминантни ситуационни характеристики, в които се реализират текстовете. Използвани са различни методи – лингвостилистичен анализ, експериментални процедури, анкетиране, прагматичен и сравнителен анализ – като в анализите не се търси изчерпателност, а се демонстрират различни посоки и начини за изследване на тази трудна територия, чувствителна към всяка промяна в комуникативната ситуация. Акцентите ту върху вербалните, ту върху невербалните средства са обясними с разнородната природа на речта – писмените и устните ѝ форми, различните ситуативни фактори и пр., които са определящи за участието на едни или други средства във формирането и функционирането на различните регистри.

Изследването илюстрира приложните възможности на регистъра в проучването на журналистическия текст чрез анализ на реални текстове от журналистическата практика, включени във втората част на монографията. Подбрани са регистри от всяка от групите, обединени под един доминантен ситуационен критерий: характеристики на участниците в комуникацията, отношения между участниците, канал на комуникацията, комуникативни цели, тема на комуникацията. По този начин се изследват спецификите на регистри в следните опозиционни двойки: престижните и непрестижните регистри в писмената журналистическа реч, неформалните и официалните регистри в писмени и устни журналистически текстове, динамичните/статичните и конвергентните/дивергентните регистри в устни журналистически текстове, писмените и устните регистри в журналистическата реч, информационния и морализаторския регистър, както и спортните и политическите регистри в

журналистическата реч. В изводите се оформят прагматичните функции, които изпълняват регистрите в журналистическия текст.

В заключението се поставят обобщено проблемите, разпознати в резултат на анализите във втората глава - за интерпретацията на журналистическата реч като образец за престижно речево поведение; за различията между писмените и устните текстове в публичната сфера; за спецификите в регистрите, за които допринася жанрът; за трудността в разграничението на стиловете от регистровите особености и маркери и на регистровите маркери от регистровите особености; за взаимодействието на регистрите. Тези проблеми се идентифицират въз основа на количествените и качествените методи на изследване, но и въз основа на регистрирането на рецепцията и оценката на изследваните текстове от аудиторията.

Монографията поставя проблемите, стоящи пред изследването на журналистическите текстове, с оглед на все по-усложняващия се модел на комуникация заради променящите се функции на езика в нееднородната и динамична социална среда и заради навлизането и бурното развитие на комуникационните технологии.

Авторски приноси

1. Един от приносите на монографията е поставянето на проблема за интерпретацията на журналистическата реч като образец за престижно речево поведение. Заключениета се правят въз основа на следните изводи от проучването на нагласите на младежката аудитория за престижна реч:

- престижността е свързана най-тясно с присъствието на обидни и неприемливи квалификации в обратно пропорционално съотношение – колкото по-малко от изброените номинации се употребяват, толкова по-престижна е речта;
- разговорността и жаргонните елементи отдавна не се смятат за сигнали за толкова непрестижно публично речево поведение, но все пак високата им честотност влияе все още негативно върху престижността на текста;
- експертната реч (с наличие на специализирана и чужда лексика) отдавна не се схваща като престижна в публичното говорене, нещо повече, тя все по-често се оценява като непрестижно поведение.
- „чистата“ реч, схващана не като пълна липса на чужди думи, а като липса на нови чужди думи с непрозрачна семантика, е оценявана като престижно речево поведение.

Променените ценностни и оценъчни нагласи към моделите за престижно публично речево поведение се отразяват и върху избора на езикови средства, които формират престижния регистър в журналистическата реч.

2. Вторият принос е в решаването на въпроса дали различията между писмените и устните текстове в публичната сфера могат да се отразят на принадлежността им към един и същ регистър. Ако тези текстове са в неформален регистър, обръщенията към събеседника с ти-форми и второлични

глаголни форми в единствено число имат различни функции и комуникативни цели – в писмените текстове се имитира неформален регистър със стилистична цел, а в устните текстове чрез тях се реализира неформален доверителен регистър в публичното общуване. Този тип обръщения се оценяват често като недопустим или неприемлив начин за публична комуникация в българската културна среда и по-специално в медийните речеви практики, но се използват твърде често, за да бъдат пренебрегвани и отричани напълно. Въпреки различните функции на определени езикови средства писмените и устните текстове могат да са в един и същ регистър.

3. Третият принос засяга отговора на въпроса влияе ли жанрът върху принадлежността на текста към определен регистър. В главата за динамичните и статичните регистри се разглеждат невербалните средства за интеракция в два телевизионни жанра – коментар и дискусия. Оказва се, че двата жанра се реализират в динамичните регистри, въпреки че са с различна степен на интерактивност. Между тях има достатъчно вербални и невербални прилики, за да функционират като текстове в един общ регистър. Следователно жанрът не е ключов фактор за промяна на принадлежността на текста към определен регистър.

При анализа на конвергентните и дивергентните езикови процеси в два телевизионни жанра – интервю и дискусия, се откриха тенденции към конвергентно поведение от страна на водещите и в двата жанра. Очевидно тенденциите към конвергентно поведение са въпрос на личен стил, на тема на общуването, на отношения между участниците, на редакционни политики и други. Наблюдава се цялостна тенденция в таблоидното телевизионно интервю по посока на адаптивното и позитивно отношение към известните личности. Това отново доказва, че жанрът няма достатъчно „сили“, за да преобърне регистъра на текстовете. Нужен е комплекс от ситуационни фактори, които да предопредели избора на регистър.

4. Четвъртият принос е опитът за разграничение на стиловете от регистровите особености и маркери. В анализа на текстове в информационния регистър се установи, че някои особености са характерни за информационните регистри в повече от един стил, а други като обратният словоред и цитираната реч с постпозитивни въвеждащи конструкции са маркери на информационния журналистически регистър, доколкото извикват асоциации най-често с информационния тип текстове в пресата. И двете групи – регистровите особености и регистровите маркери – съдържат средства, които се посочват традиционно като характеризиращи стила. Ето защо проблемът е по-скоро в подхода – дали ползата от поделянето им в рамките на стила в различни регистри е оправдана. Това заключение кореспондира с трактовката на регистрите като съществуващи в рамките на стила, като разгърнати семантични компоненти на стила, но в същото време и като междустилови феномени, които могат да се срещнат в различни стилове (Димитрова 2009: 124).

5. Петият принос засяга взаимодействието на регистри според една доминантна ситуационна характеристика (например на официалните/неформалните регистри, устните/писмените регистри) с други регистри според друга (например морализаторския регистър, разговорния регистър). Детайлният анализ на морализаторски текстове в публичната и неформалната сфера извежда любопитни качествени и количествени прилики и различия. Например различното отношение и предпочитания към вторичните императивни и изявителни форми в официалните и неофициалните морализаторски текстове.

Резултатите от експеримента за участието на устните маркери в писмения текст пък показват, че в групата на маркерите на разговорността в писмения журналистически текст според общата представа влизат и маркерите на устните регистри, които се реализират главно на фонетично и на синтактично равнище. По този начин се доказва, че за да се изгради писмен текст в разговорен регистър, се отразяват и особености, които са валидни за устните текстове. Чрез имитацията се подсилва усещането за разговорност на текста, избягва се стерилността на синтактичното оформяне на изказванията в писмения текст и се прави характеристика на участниците в интервюто, на техните отношения, на техния начин на живот.

6. Следващ принос е недвусмислената демонстрация на възможността за разграничение на регистровите маркери от регистровите особености. В анализа на спортния дискурс се достига до извода, че прекалената тропизация е маркер на спортния журналистически регистър в българските медии.

Колоквиализацията, както и процесът на интелектуализация на речта са по-скоро регистрова особеност на текстовете в сферата на масовата комуникация изобщо. Те засягат повечето текстове в журналистическата реч, докато в спортния журналистически регистър протича уникален процес, който го отличава от останалите регистри в журналистическия дискурс – прекомерната тропизация на информативния тип текст.

7. Приносът на монографията за типологията и съпоставката на политическите регистри и за взаимодействието им в рамките на журналистическата сфера може да се измери чрез наложилите се понятия, въведени от авторката – брюкселски новогovor и популистко говорене. Върху конкуренцията между двата регистъра в политическото говорене се крепи крехкото равновесие в политическото пространство. Тези регистри разколебават обществените нагласи към речевото и неречевото поведение на политическите субекти и са сериозно предизвикателство пред журналистите, които всекидневно трябва да избират дали да отразят автентичната политическа реч, или да спазват етичните журналистически стандарти и да търсят истината.

Монографията е авторско изследване, което утвърждава като работещо едно все още неприето понятие у нас – *регистъра*. Очевидно е, че свързаните с него проблеми не могат да намерят бързо и еднозначно решение. Тяхното

очертаване обаче става възможно благодарение на конкретните анализи на реално функциониращи текстове в журналистическата сфера. Това е и един от основните приноси на монографията.

УЧЕБНИК. ЕФТИМОВА, АНДРЕАНА.
Медиен език и стил: теория и съвременни
практики. София: УИ „Св. Климент
Охридски“, 2014, 314 с. ISBN: 9789540737188

Учебникът „Медиен език и стил“ представя проблемите на езиковата и стиловата култура в медийната практика през най-съвременните постижения в науките за езика и за обществото. Информацията в учебника е поделена в две теоретични глави. Първата засяга проблемите на формирането и развитието на книжовния език, на разновидностите на националния език, на езиковите норми и кодификацията им. За разясняването им са използвани актуални постановки от теорията и историята на книжовните езици, граматиката, лексикологията и фразеологията, фонетиката, диалектологията, социалната психология и социолингвистиката. Втората глава обхваща проблемите на текста и на стила през призмата на постановките в текстолингвистиката, конотативната стилистика, реториката, медиазнанието и медиалингвистиката. Обединяващата концепция на двете части е, че езикът и стилът са продукти на обществената практика и на колективната воля, които се влияят от политическите, социалните, културните и пр. промени и затова са зависими от конкретните комуникативни условия. Очакванията към медиите като участници в публичния обмен на информация са свързани с представи за образцово речево поведение, следващо кодифицираните книжовни норми. Въпреки тези очаквания, медиите са мощен катализатор на промени в езика и стила, защото достъп до тях имат различни социални групи и техните говорители, които преднамерено или не нарушават книжовните норми и се отклоняват от престижните езикови формации.

Затова учебникът в първата си част - „Национален език. Разновидности“ - предлага не само набор от граматически, правописни, правоговорни и пунктуационни норми в книжовния език. Той запознава и с особеностите на жаргонните и диалектните формации, които имат съществено участие в медийната комуникация и чието пренебрегване би довело до неразбиране на същинските проблеми в медийния език и стил. В тази част са представени и най-съвременни проучвания на атитюдите към диалектните формации у нас (на Кр. Алексова и др.), които дават представа как през речта се конструира образът на говорещия човек в съзнанието на аудиторията. По тези нагласи

продуцентите на публична реч могат да се ориентират кои диалектни особености са сигнал за неприемливо, непrestiжно речево поведение и как да бъдат използвани за преднамереното създаване и предаване на конотативни значения.

Втората част на учебника – „Текст и стил“ – се възползва от включените в първата част не книжовни езикови варианти, за да изясни как се постигат стилови ефекти чрез използването на диалектни и жаргонни елементи в речта. Учебникът разглежда признаците, членението, типологиите и техниките за редактиране на текстовете – една проблематика, която отговаря на тревогите напоследък за все по-нарастващата неспособност да се конструират смислово и езиково пълноценни и стилово адекватни на комуникативните условия текстове. Тук най-съществена роля имат постановките на Е. Добрева и И. Савова.

В стилистичната част се преглеждат основните понятия и категории на функционалната и конотативната стилистика. Специално внимание се отделя на развитието и тенденциите в медийния език и стил от най-новата ни история, тъй като учебникът е предназначен за обучение в специалностите от областта на обществените комуникации и информационните науки. Представят се възможностите за създаване на конотативни значения на различните езикови равнища – фонетично, морфологично, синтактично, лексикално, текстово, като са използвани изследвания на В. Маровска, Т. Бояджиев, П. Пашов, В. Зидарова, М. Илиева, Р. Йосифова и др. Всяка от тези възможности е демонстрирана с примери от медийни текстове в цялото им жанрово и езиково разнообразие. Учебникът разглежда и по-важните стилистични похвати (фигури и тропи), както и стилистичните грешки, които от дефекти могат да се превърнат в ефекти на медийната реч, и обратното.

Третата част на учебника – „Семинарни материали и тестове“ – съдържа апробирани в учебната практика задачи за упражнения и тестове за проверка на знанията и уменията. Оценка за полезността на тази част е препоръчването на учебника в други учебни заведения, в които се четат курсове по журналистическа стилистика, по медиен език, по публична реч и др. Предимство на учебника е терминологичният показалец в края му, който илюстрира подобрените термини и улеснява работата с тях.

Авторски приноси

1. Учебникът очертава съдържателните рамки на слабо застъпени полета в българската наука – медиалингвистиката и медиастилистиката. Като бързо развиващо се научно направление, в което се изучават закономерностите на ефективното използване на целия комплекс от езикови ресурси в публичната сфера и по-специално в различните ситуации на медийното общуване, медиалингвистиката се възползва от ресурсите на лингвистичните и социалните науки. Тя предполага комплексен и функционален подход към медийните факти. За да се приложат езиковедски процедури за анализ върху

медийни текстове, е нужно да се създадат и развият у обучаваните както познания и умения за езиков, така и за стилов анализ. Затова учебникът съчетава информация от полето на езиковата култура и граматиката (за функционирането на нормативните явления на различните езикови равнища) и от полето на стилистиката (за възможностите на езиковите равнища за изразяване на допълнителни значения). Въз основа на подбраната информация от различни научни области учебникът е основа за разпознаваем подход при изследването на редица медийни явления. Затова концепцията, залегнала в него, дава възможност за организиране на научна школа, чиито представители са вече успешно защитили докторанти по медиен език и стил във Факултета по журналистика и масова комуникация. Тази школа се обединява около подчертан интерес към научни проблеми като функционирането на езиковите равнища в медийната реч, взаимовръзките на медийната езикова практика с езиковите норми и с кодификацията, нормативизирането на масовите езикови грешки в медиите, тенденциите и процесите в медийната реч и други. Влиянието на учебника върху научните изследвания в направлението на обществените комуникации и информационни науки се доказва с високата честота на забелязани цитирания (38 забелязани цитирания в дисертационни трудове, монографии, учебници и пр.) и с трите му тиража.

2. Принос на учебника е систематизирането на голяма по обем научна информация, която до този момент не е предлагана в едно учебно помагало в синтезиран и достъпен вид.

3. Принос на учебника е и методиката, чрез която се представя учебното съдържание. Предпочетена е табличната систематизация на езиковите и стилистичните явления за повече яснота и улесняване на създаването на междутекстови връзки.

4. Учебникът предлага семинарни задачи и упражнения, които са внимателно подбрани и апробирани. Те обхващат всички засегнати в теоретичната част явления, като създават умения у студентите за разпознават и интерпретират сложни медийни послания, в които конотативните значения са кодирани по разнообразни начини в езиковата материя. Допълнително преимущество на учебника е, че предлага относително актуални журналистически текстове от различни медии, които създават пъстра картина на медийната практика. Подборът на текстовете не е контролиран така, че да се избегнат „неудобни“ за анализ езикови факти, а напротив, целта е да се представи по-широко ветрило от медийни текстове, които изненадват с авторски стилови експерименти. Чрез подбора на текстове учебникът се опитва да се противопостави на предубежденията на читателите/студентите към един или друг журналист или медия и да насочи вниманието към реалните характеристики на текста и към сполучливата или несполучливата работа с езиковия материал. Не на последно място, изборът на текстове беше направен според представата на авторката за теми и автори, които биха събудили интереса на младите хора и биха провокирали дискусия.

5. Учебникът предлага и комбинирани тестове, в които се проверява езиковата и стиловата култура на бъдещите журналисти както теоретично, така и практически.

Статии и студии, които са пилотни публикации преди монографията:

1. **Устни и разговорни маркери като знаци за разговорност в медийния текст (студия)** // сп. Български език и литература, година LIV, книжка 4, 2012, 311-332.

Още като: **Около понятието за разговорност в медийния текст** // В: Годишник на СУ, ФЖМК, София: УИ „Св. Климент Охридски“, Т.19, 2013, с. 33-50.

Още като: **Има ли разговорност в медийния текст?** // Медии и обществени комуникации. Изд. УНСС / "Алма комуникация". 2012, № 13. Available from: [www.media-journal.info].

Още като: **Маркери на разговорността в медийния текст** // Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката (Сборник с доклади от международна научна конференция), Варна: Наука и икономика, т. IV, 2012, с. 491-508.

Резюме. В статиите се изясняват няколко важни понятия в съвременната езиковедска наука, които са в обръщение, но липсва единомислие около съдържанието им – *разговорен стил, разговорна реч, устна комуникация, регистър*. Очертава се ясно съдържанието на понятията маркери на разговорността и маркери на устната комуникация. Представено е експериментално проучване на маркерите на разговорността в писмен журналистически текст. Въз основа на проучването се установява, че в писмения медиен текст маркерите на устната комуникация се използват като стилистичен похват за засилване на усещането за разговорност.

Текстът в преосмислен вариант влиза в монографията за регистрите.

2. **Понятията за стил и регистър – опит за дефиниране и разграничаване** // Лингвистиката: история, предизвикателства, перспективи, Сборник в чест на 80-годишнината на проф. Славчо Петков, Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2013, 270-277.

Резюме. Осмислянето на понятието за регистър преминава през опитите за изясняване на различията между него и понятието за стил. Това невинаги е лесно и просто. Много трудно е да се обединят противоположните възгледи на изследователите за съдържанието на понятията стил и регистър. Най-общо

може да се говори за две изследователски тенденции при осмислянето на понятията:

1) Много от изследователите не правят разлика между двете понятия и ги употребяват като синоними. Те следват различни схващания за стила, но при съпоставката му с регистъра откриват повече прилики, отколкото различия в съдържанието на понятията.

2) Разграничаването на понятията е друга тенденция, която се провежда съвсем съзнателно, за да се операционализират термините в лингвистичната наука. Очевидно е, че изследователите забелязват езикови употреби, които се нуждаят от по-прецизно диференциране, а стилът все пак предлага едно твърде уедрено групиране на изразните средства.

В този преглед не се разглеждат всички възможни гледни точки, а онези, които са намерили най-широк отзвук у нас, и онези, които отразяват целенасочените опити на българските изследователи да въведат понятието в българската лингвистична и социолингвистична литература.

3. Опит за диференциация на журналистическите социолекти и регистри // Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация, Т. 20, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2014, с. 5-18.

Още като: **Журналистически социолекти и регистри – дефиниране и типология** // Cross-linguistic Interaction: Translation, Contrastive and Cognitive Studies. Liber Amicorum in Honour of Prof. Bistra Alexieva, published on the occasion of her eightieth birthday. Ed. Diana Yankova, Sofia: St. Kliment Ohridski University Press, 2014, pp. 372-385.

Още като: **Опит за диференциация на журналистическите социолекти и регистри**. In: *Newmedia21.eu. Медиите на 21 век: Онлайн издание за изследвания, анализи, критика* [online], 10 юни 2013 [cited 12 June 2013]. Available from: <http://www.newmedia21.eu/analizi/opit-za-diferentsiatsiya-na-zhurnalisticheskite-sotsiolekti-i-registri/>

Резюме. Все по-честото използване на термина *регистър* в български научни разработки в областта на социолингвистиката, стилистиката и медиазнанието налага изясняването на съдържанието на понятието за регистър, както и преразглеждането на понятията като стил, социолект, жанр, езиков вариант и други. В настоящата статия се прави опит за разграничаване на понятията за социолект и регистър. Различията между двата езикови варианта се илюстрират чрез описанието (макар и непълно) на елементите на журналистическия социолект и класификацията на журналистическите регистри.

4. **Сигнали за обратна връзка в два телевизионни жанра – интервю и дискусия** // Проблеми на устната комуникация, Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, кн. 9, Т. I, 2013, 247-262.

Още като: **Сигналите за обратна връзка при двама телевизионни водещи – харесвам те/ не те харесвам...** // Newmedia21.eu. Медиите на 21 век: Онлайн издание за изследвания, анализи, критика, 30.11.2011. <<http://www.newmedia21.eu/analizi/signalite-za-obratna-vrzka-pri-dvama-televizionni-vodeshhi-haresvam-te-ne-te-haresvam/>> (21.04.2018).

Резюме. Сигналите за обратна връзка са носители на информация за това как събеседникът възприема говорещия или казаното от него. В статията се проследява по какъв начин сигналите за обратна връзка участват в (не)адаптирането към събеседника. Конвергентните и дивергентните процеси в разговора протичат на вербално и невербално равнище. От избора на адаптационна стратегия в речевото общуване и от разпознаването на конвергентните и дивергентните средства в разговора зависи успешността на взаимодействието между събеседниците в телевизионното студио.

5. **Типология на регистрите. Журналистически регистри (преглед и методически аспекти)** // Vyuka Jihoslovanskych Jazyku a Literatur v Dnesni Evrope, Ed. Elena Krejцова, Pavel Krejci, Brno: Porta Balkanica, 2014, 431-440.

Резюме. Въпросът за типологизацията на езиковите регистри е от съществена важност за обучението по български език като чужд, защото обучаваните срещат най-сериозни трудности при работата с журналистически текстове. Статията предлага опитите на различни изследователи да типологизират регистрите. Създаването на относително пълна картина на системата от регистри на български и именуването на регистровите варианти са необходимост. Ако на изучаващите български език се предложи ясна система за оценяване на текстовите особености и за класификацията им в система от езикови регистри, ще се подобри разбирането на медийните текстове от чужденци. А те, както знаем, са съществена част от реалната езикова среда, в която попада чужденецът, изучаващ български език като чужд.

6. **Невербални средства за интерактивност. Динамични регистри в телевизионната публицистика (студия)** // Медии и комуникация. Юбилеен сборник 40-години Факултет по журналистика и масова комуникация, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016, 33-55.
Също като: Невербални средства за интерактивност в журналистическите текстове (студия) // Теоретичен сборник в чест на създателя на катедра „Реторика“ професор Васил Иванов, Шумен: УИ „Епископ Константин Преславски“, 2016, 11-32.

Резюме. Необходимостта от обвързването на употребата на невербалните средства със ситуационните характеристики на общуването е повече от очевидна. Твърде често обаче се остава до описанието на зависимостта на невербалното поведение от ситуацията, без да се анализира съвместното функциониране на всички компоненти на невербалното поведение и на елементите от ситуацията в изграждането на цялостни текстове, които се отличават или си приличат по регистър/ регистри. Регистрите са езикови варианти, свързвани с конкретни ситуации на (не)езиковите употреби. За да се дефинира и определи обхватът на един регистър, би следвало да се изясни функционирането на езиковите и ситуационните компоненти. Бих добавила и невербалните компоненти, които са неизменна част от всички устни регистри. Изследователите предлагат аналитични рамки за изследването на ситуационните и езиковите характеристики на текстовете. Не е подготвена подобна рамка за невербалните особености. В статията се предлага анализ на конкретни журналистически текстове, който представлява и първа стъпка в конструирането на списък от невербални средства, по които да се определят видовете устни регистри.

7. Неформалният регистър в медиите // Икономиката в променящия се свят – национални, регионални и глобални измерения, сборник от VIII Международна научна конференция, Том 1, Варна: Наука и икономика, Икономически университет – Варна, 2017, 384-388.

Резюме. Открояващи особености на неформалния регистър са предпочитанията към използване на 2 л. ед. ч. в обръщанията към събеседника с местоименни и глаголни форми. Този тип общуване се оценява често като недопустим или неприемлив за публичната комуникация в българската културна среда и по-специално в медийната речева практика. В писмените текстове второличните форми се използват със стилистична цел – за скъсяване на дистанцията с читателя, за завоалиран моралистичен апел. В устните интервюта второличните форми отразяват близките отношения на журналиста с неговия гост, но имат и функцията да предразположат към доверителен регистър в условия, в които този регистър е трудно осъществим – публичната сфера. За да се обсъдят теми от личния живот на госта в телевизионното студио пред многомилionen аудитория, е необходимо да се създадат условия в студиото, които да наподобяват една по-лична, по-частна, по-непринудена атмосфера на общуването. Част от такава стратегия са и второличните форми. Употребата им в тези случаи е оправдана заради темите, които се обсъждат. По този начин второличните форми получават различни функции и изпълняват различни комуникативни цели в двата типа неформални регистри – в писмените текстове се имитира неформален регистър със стилистична цел, а в

устните текстове се реализира неформален доверителен регистър в публичното общуване.

Прагматичните частици, незавършените и накъсаните изказвания са маркери на устните регистри и присъстват само в устните текстове, като високата им честотност усилва усещането за неформално общуване. Употребени обаче в писмени текстове те формират разговорния неформален регистър.

Във функционирането на неформалния регистър с различна динамика вземат връх различни ситуационни критерии и езикови особености, които показват, че тяхното комбиниране е от голямо значение.

8. **Брюкселски новогovor или популизъм?** // Медии и език. Електронно списание за научни изследвания върху медийния език. 03.05.2017
<http://medialinguistics.com/2017/05/03/355/>

Още като: **Брюкселски новогovor или популистко говорене в политиката и медийно отразяване на политически събития** // Медии и комуникации на 21. век, 2018, Том 1, бр. 1, 83-90. Available from:
<http://journals.uni-vt.bg/mc/bul/vol1/iss1/12>

Още като: **Брюссельский новояз и популисткая риторика в политическом медиадискурсе** // Язык в координатах массмедиа. Материалы II Международной научно-практической конференции // Медиалингвистика – XXI век, Выпуск 6, Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет, 2017, 59-61.

Резюме. Медийната реч отразява най-ярко проблемите във функционирането на езика и протичащите процеси в речевата практика. Ето защо през нейното огледало често изследвам речта на политиците, която е в пряка връзка с основните тенденции в речевата практика – на интелектуализацията и демократизацията на речта. За да означа два регистъра на политическото говорене у нас, в статията въвеждам две терминологични словосъчетания – брюкселски новогovor и популистко говорене. Извеждат се основните езикови характеристики на тези регистри.

Публикацията на руски език представлява съкратен вариант на текста.

9. **Информативният регистър в медийния дискурс: езикови характеристики** // Българистични четения – Сегед 2017, Szeged: JATEPress, 2017, с. 111-124.

Още като: **Лингвистичен анализ на информационния регистър в пресата. Регистрови особености и маркери** // Език свещен. Юбилеен сборник по случай 70-годишнината на проф. д-р Пенка Радева. Под ред. на чл.-кор. проф. д.ф.н. Ст. Буров, проф. д-р А. Гецов, гл.ас. д-р С. Коева. В. Търново: УИ "Св. св. Кирил и Методий", 2017, 362-378.

Резюме. В статията се предлага списък на лингвистичните особености и наименованията на регистрите, като се отчитат ситуационните характеристики на комуникацията. Анализират се езиковите особености на информационния регистър в шест водещи новинарски текста, а след това отбелязаните езикови средства се разпределят в две групи – на регистровите особености и на регистровите маркери.

В публикацията в Унгария текстът е в съкратен вариант – не се включва списъкът на лингвистичните особености и на наименованията на регистрите.

10. Морализаторският регистър в медийния дискурс // Балканистичен форум `18 „Разрушени светове... нови светове“, бр. 1, година XXVII. Благоевград: Международен университетски семинар за балканистични проучвания и специализации при ЮЗУ, 2018, 201-211.

Резюме. Изследването се опитва да обобщи най-предпочитаните и широко разпространените стратегии при реализирането на морализаторския регистър в медиите. За целта се избират образци от медийни текстове - два текстови отрязъка, които изследователят оценява като репрезентативни за морализаторския регистър. Единият откъс е редакторска колонка в списание, писмен текст от публицистичния стил. Вторият откъс е журналистически коментар в авторско телевизионно предаване, устен текст от публицистичния стил. Те се подлагат на лингвистичен анализ, за да се установят типичните черти на морализаторския регистър. По типологията на лингвистичните характеристики на Дъглас Байбър и Сюзън Конрад (Biber, Conrad, 2009, p. 53) се търсят особеностите и маркерите на регистъра. На преброяване и анализ се подлагат елементи от всяко езиково равнище: фонетично, морфологично, синтактично, лексикално и др., които езиковата интуиция на изследователя и на анкетирани лица посочват като сигнали за наличието на морализаторски регистър в разговорния стил. От анализа на публичните текстове тук може да се види различното отношение и предпочитания към второличните императивни и изявителни форми. Очевидно те не са предпочитани в публичния морализаторски регистър, тъй като носят конотациите на директна назидателност и поучение. Журналистите избират първолични или третолични конструкции заради спецификите на комуникативната ситуация (нерелевантни възрастови различия между адресанта и адресата и пр.) и много повече залагат на индиректно кодирани послания чрез реторически фигури, генерализации, сложни повелителни форми, смекчаващи заповедността и др.

Статии и студии, които са в областта на конкурса и не са част от представения монографичен труд:

1. **Образи в медиите: стереотипи на Балканите // Диалогът с другия: Балкански измерения на европейската идентичност.** София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2012, с. 428-440.

Резюме. Образите на популярни личности в медиите могат да бъдат „катализатор на дискусии“ и източник на разночетения. Те поставят теми за себепознанието, за човешките права, за оцеляването на културно маргинализираните хора, за толерантността към различните, за нетърпимостта, за стереотипите и предразсъдъците, които пречат в общуването. Медийният образ декларира желанието за себепредставяне в такъв вид, който да е представителен и привлекателен за обществото. Като че ли при него най-вече се получава „влизането в роля“, обличането на стереотип по волята на снимания и/или по волята на фотографа. В психологията отдавна са познати тестове, които обвързват морфологичните особености на личността с темперамента, социалната роля, професията, расата, произхода и т.н. Такъв експеримент е представен в статията, за да се провери как външният вид задейства стереотипно изградени представи, които полагат личността в една координатна система, включваща национална принадлежност, социален и семеен статус, възрастови и характерологични особености.

Сред целите на експеримента е на базата на противоречието между предположения за личността и действителния ѝ статус да се диагностицират стереотипните представи за „другия“, да се установи дали външният вид подсказва някои личностни, социални и национални характеристики и доколко отразява здраво вкоренени представи и предразсъдъци.

Втората идея, която дава тласък за разглеждането на проблемите, свързани със стереотипите на образа и публичните и частните измерения на личния живот, е идеята за това, че: „Истинската мултикултурна комуникация [...] трябва да прегърне философската подкрепа на един културен плурализъм [...]“ (A. Chong, C. Farago <<http://www.colorado.edu/ftcp/diversity/div09.html>>). Експериментът се превърна в инструмент за „преобръщането“ на атитюдите на анкетираните лица. Акцентът при интерпретацията пада върху проблеми като толерантност, търпимост, нагласи на балканските народи към съседна страна, каквато е България.

2. **Говорещите хора рискуват // Електронно списание LiterNet, 15.11.2013, № 11 (168).** Available from:
<https://litenet.bg/publish9/aefimova/govoreshtite.htm>

Резюме. В статията се коментират наболели проблеми в езиковата практика на медиите и политиците от периода на Прехода – навлизането на разговорния език в публичната сфера, използването на диалектни и жаргонни форми в общуването и др. Масовото неодобрение към този тип речево поведение е

резултат от неспособността да се направи разлика между непреднамерената, от една страна, и съвсем осмислената, от друга страна, употреба на разговорни, диалектни и жаргонни номинации в публичното пространство. Във втория случай става дума за стилистична употреба, която е оправдана от целите на общуването. Затова експертният поглед към речта на публичните личности не бива да робува на популистки идеи за образцовото речево поведение.

3. Предпочитани комбинации на аспектуалните наречия с глаголният вид и време за количествена характеристика на събитията в журналистическите информационни текстове // Събитие и безсмъртие (литература, език, философия, наука). София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2013, 289-302.

Резюме. За да се проследи количествената определеност на събитията, са избрани информационни журналистически текстове, които са конкретни реализации на информационни жанрове като информационна бележка, хроника, новини и др. Хипотезата на изследването е, че в актуалните информативни журналистически текстове би следвало да се разчита на количествената определеност на действието, която ще осигури пълноценна информация за това как е протекло събитието. За целта е събран архив от материали, публикувани във в. „Стандарт“ през периода януари-февруари 2011 г. Примерите са ексцерпирани изречения, които съдържат словосъчетания на аспектуални наречия с глаголи.

**4. Езикът на протеста (вербални и невербални технологии) // Newmedia21.eu. Медиите на 21 век: Онлайн издание за изследвания, анализи, критика, 05.01.2014.
<http://www.newmedia21.eu/analizi/ezikat-na-protesta-verbalni-i-neverbalni-tehnologii/> (05.01.2014).**

Резюме. Съвременните протести разчитат не само на вербалните, но и на невербалните средства, за да предадат посланията си независимо от границите и езиковите различия. Демонстрантите включват голямо разнообразие от комуникативни стилове и мобилизиращи техники, които стратегически използват реторически похвати и невербални средства като начин на изразяване. Някои от тях градят исторически континуитет и идеологически сходства, прескачайки националните граници. Протестите през 2014 г. у нас показват повишено внимание към формулирането на посланията – вербални и невербални. За пръв път се отбелязва естетизацията на протеста именно заради работата не само над съдържанието, но и над формата на посланието. За пръв път за протестиращите е важно не само какво казват, но и как го изразяват. В

статията се разглеждат езиковите и невербалните технологии на протеста в контекста на понятието за пърформанс грамотност.

5. **П. Р. Славейков на страниците на сп. „Български книжици“ (1858-1862) през периода 1858 – 1860 г.** // Славейковото общество. Изследвания и материали, София: Департамент „Нова българистика“ при НБУ и „Кралица Маб“, 2014, 108-123.

Още като: **Езиковата политика на страниците на сп. „Български книжици“ през 1958-1960 г.** // От век на век, от слово към слово. Сборник в чест на проф. дин Филип Панайотов. Съст. и научна редакция: Константинова, З., М. Петров, М. Дееничина. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2014, 38-53.

Резюме. В статията се изследват усилията на сп. „Български книжици“ да инициират дискусия за формирането на новобългарски книжовен език с общи ортографски норми. Книжовниците от Пловдивската и Търновската книжовна школа изразяват своите идеи по нерешените езикови проблеми на страниците на това списание. По този начин редакторите реализират в езиковата политика на списанието толерантността си към различни позиции на журналисти и писатели по тези въпроси. В статията са типологизирани възгледите, изразени в редица статии, за историята на езика, за езиковото устройство, за българското фолклорно наследство, за българското образование като механизъм за създаване на обща национална езикова политика за цялата българска територия.

6. **Медийната реч – съвременният диктатор в езиковите процеси (за една честа употреба на абстрактните съществителни имена)** //

Приноси към теорията и практиката на езиковото образование (сборник в памет на 80-годишнината на проф. Кирил Димчев), Съст. М. Георгиева, А. Петров, Р. Пенкова, В. Кръстанова, София: Булвест 2000, 2015, 105-119.

Още като: Множественото число на абстрактните съществителни имена в съвременните български медии // Дзяло – е-списание в областта на хуманитаристиката за българистични изследвания в периода Х-XX в., год. III, 2015, брой 6; ISSN 1314-9067. Available from:

http://www.abcdar.com/magazine/VI/Eftimova_1314-9067_VI.pdf

Резюме. Българските езиковеди (Ст. Буров, Ст. Георгиев и др.) отбелязват дефективността на граматическата категория *число* на абстрактните съществителни имена. Проблемът, свързан с все по-честата употреба на множествено число на абстрактните съществителни, се тълкува или като конкретизация на отвлеченото им значение – процес, известен още като семантична транспозиция на формите за множествено число, или като

означаване на интензитет, т.нар. стилистично множествено число. Статията предлага дефиниционно и контекстово проучване на значението на словоформи, ексцерпирани от медийни текстове, както и експеримент с потребители на тези текстове за стилистична оценка на употребите. Заключение е за трайно наложена се тенденция за употреба на формите за множествено число като резултат от конкретизацията на отвлеченото им значение.

- 7. Имат ли хората *животи* или за тенденцията към конкретизация на абстрактните съществителни имена в медийната реч** // Българска реч, Година XXI/2015, книга 4, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2015, 70-75.

Резюме. Проблемът, свързан с все по-честата употреба на множествено число на абстрактните съществителни, се тълкува или като конкретизация на отвлеченото им значение – процес, известен още като семантична транспозиция на формите за множествено число, или като означаване на интензитет, т.нар. стилистично множествено число. Статията предлага само експеримент с потребители на медийни текстове за стилистична оценка на употребите. Заключение е за трайно наложена се тенденция за употреба на формите за множествено число като резултат от конкретизацията на отвлеченото им значение и за промяна на парадигмата на съществителните абстрактни имена.

- 8. Конфликтът узус – кодификация (при формите за множествено число на някои абстрактни съществителни имена)** // Език и литература, бр.3-4, София: Съюз на филолозите българи, 2015, 115-122.

Резюме. Статията отново поставя проблема, свързан с все по-честата употреба на множествено число на абстрактните съществителни, който се тълкува или като конкретизация на отвлеченото им значение – процес, известен още като семантична транспозиция на формите за множествено число, или като означаване на интензитет, т.нар. стилистично множествено число. Предлага се експериментът с потребители на медийни текстове за стилистична оценка на употребите, но на неговата база се анализира *отразяването на формите за множествено число на абстрактните съществителни имена в правописния речник*. Отбелязва се за първи път несиметричността между узуса и кодификацията по отношение на тези форми и назреият момент за системното и симетрично представяне на формите за множествено число в абстрактните съществителни в правописните речници на българския език.

9. Кризата в кодификациите на книжовните норми - криза в българското книгоиздаване // Книгоиздаване по време на криза, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016, 107-117.

Резюме. Статията прави преглед на понятията узус – норма – кодификация, на езиковите формации, на кодификационните документи и задачите на кодификатора. От направения преглед на правописните реформи преди Разпореждането на Министерския съвет от 1950 г., с което правописното устройство се възлага на ИБЕ при БАН, в решаването на тези проблеми участват видни общественици, специалисти и широки обществени групи, провеждат се дебати. В съвременното книгоиздаване проблемите със спазването на книжовната норма се отразяват върху състоянието на книжната продукция - съсловните организации не правят опити за предизвикването на разумна дискусия, не се разбира логиката на кодификатора, липсва комуникация с него, negliжира се редакторската и коректорската работа вероятно заради липсата на добре подготвени специалисти или заради пестене на средства, или заради самонадеяност на автори и издатели.

10. Обучението по български език като чужд в естествена среда (резултати от Еразъм ИП „Книжовен език vs субстандарт в общуването“) (с доц. Мария Илиева – ВТУ) // Výchova jihoslovanských jazyků a literature v dnešní Evropě III. Eds. Elena Krejčová a Pavel Krejčí. Brno: Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy university, 2016, 61-70.

Резюме. В статията се представя проектът „Книжовен език vs. субстандарт в общуването“, който се опира на идеята студентите не просто да получат знания по български език и по-точно по стилистика, но и да бъдат изследователи, да бъдат изградени умения у тях как се събира, как се обработва езиков материал и как от него се стига до готов обучителен продукт. Медийната практика е един от фокусите на студентския анализ, а медийните текстове са най-богатият и достъпен източник на материал за обучението по български език и стилистика.

юни 2018 г.

Подпис:
(доц. д.н. Андреана Ефтимова)